

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

In de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid bestond bij enkele fracties de behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de op 10 juni 2024 ontvangen Geannoteerde Agenda Formele Raad WSB 20 juni 2024 (Kamerstuk 21 501-31, nr. 751).

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Jong

Adjunct-griffier van de commissie,
Van den Broek

Inhoudsopgave

- I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie**
- II Antwoord/Reactie van de minister**

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben enkele vragen over het Europees Semester. Deze leden vragen of het klopt dat de aanbeveling om het aandeel flexwerk te verminderen in het Europees Semester staat, in verband met de negatieve gevolgen die daarmee worden geassocieerd, namelijk voor de kansengelijkheid en de economie (productiviteit, opleidingen). Deze leden vragen wat de consequenties zijn van het niet naleven van de aanbevelingen uit het Europees Semester.

Ook vragen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie naar de Strategic Agenda. Deze leden vragen of de minister verwacht welke delen van de Terhulpenverklaring in de Strategic Agenda landen. Ook vragen de leden in hoeverre de andere lidstaten de Europese Unie (EU)-prioriteiten van Nederland op Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)-terrein steunen. Daarnaast vragen zij of de minister een prominentere plaats kan geven aan het terugdringen van onzekerheid en flexwerk op de arbeidsmarkt in de Nederlandse prioriteiten.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de Nederlandse standpuntbepaling t.a.v. de EU Talent Pool dat het demissionaire kabinet arbeidsmigratie van buiten de EU ziet als sluitstuk voor de aanpak van tekorten op de arbeidsmarkt. Deze leden vragen voor welke sectoren precies het kabinet deze vorm van arbeidsmigratie ziet als oplossing van krapte. Kunnen sectoren waarvoor de EU Talent Pool gebruikt mag worden geconcretiseerd worden indien wenselijk? Veel van de kraptesectoren zoals de bouw, voedselindustrie, landbouw, horeca en transport zijn arbeidsintensieve en fraudegevoelige sectoren waar uitbuiting geregeld voorkomt. Gaat het kabinet door de komst van deze Talent Pool meer handhaven in deze sectoren? Zo ja, hoe is de minister van plan dit te doen? Zo nee, waarom niet?

Ook vragen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie, gezien de vele misstanden met arbeidsmigranten van buiten de EU, hoe de arbeidsvoorwaarden van deze mensen geborgd worden. Zijn er eisen gesteld aan arbeidsrechten en bescherming? Hoe gaat de minister de kwetsbaarheid van deze arbeidsmigranten mitigeren?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat het kabinet de vrijwilligheid van deelname van lidstaten aan de Talent Pool verwelkomt. Deze leden begrijpen dat vrijwilligheid wenselijk is, maar zijn van mening dat deze vrijwilligheid in de praktijk geen effect heeft gezien het vrije verkeer in de EU. Zijn er maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat deze arbeidsmigranten niet doorreizen naar andere landen? Zijn er eisen gesteld aan de vacatures die moeten bestaan alvorens de Talent Pool gebruikt kan worden? De leden lezen dat werving en plaatsing alleen

gericht mag zijn op functies in de lidstaat waarin de werkgever gevestigd is. Wat zijn de eisen hiervan, gezien detachering niet is uitgesloten?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat het kabinet van mening is dat, omdat de mogelijkheid om onmiddellijk te detacheren naar een andere lidstaat al bestaat, dit voorstel niets zal veranderen. Is de minister het met deze leden eens dat er hierdoor veel breder toegang komt voor arbeidsmigranten van buiten de EU naar Nederland? Zijn er prognoses gemaakt over wat deze Talent Pool betekent voor demografische ontwikkelingen in Nederland?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat het kabinet het ook onwenselijk vindt dat intermediairs en uitzendbureaus ook gebruik kunnen maken van de EU Talent Pool. Is het kabinet het met deze leden eens dat, omdat deze eis niet is ingewilligd, dit betekent dat een tegenstem meer op zijn plaats is dan een onthouding, ook als deze op vrijwillige basis wel kunnen worden uitgesloten gezien het vrije verkeer van personen en diensten?

Het kabinet geeft aan dat er ook oog moet zijn voor de effecten op huisvesting, zorg, onderwijs, openbare orde en veiligheid, (irreguliere) migratie, terugkeer en overname. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen op welke manier het kabinet hier niet alleen oog voor heeft, maar ook maatregelen neemt om de druk op voorzieningen te mitigeren?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie zien in tijden van grote arbeidsmarktkrapte, waarin een internationale race voor talent is ontstaan, het nut in van een EU Talent Pool. Nederlandse participatie aan de EU Talent Pool faciliteert het vinden van gepaste arbeid voor Nederlandse bedrijven, zodat zij de opgaven en ontwikkelingen waar zij nu voor staan, zoals verduurzaming of de toepassing van artificiële intelligentie (AI), met geschikt personeel kunnen aangaan. Ook zijn deze leden verheugd om te lezen dat pogingen om misbruik via A1-achtige constructies te voorkomen worden ondernomen. Zij zijn benieuwd op welke termijn het kabinet verwacht dat de eerste stappen tegen misbruik via A1-constructies genomen kunnen worden. Daarnaast resten er nog enkele vragen.

Hoewel de leden van de VVD-fractie niet tegen de opname van uitzendondernemingen en intermediairs onder de definitie van 'werkgever' is, zien zij wel dat invoering van de EU Talent Pool situaties van uitbuiting en arbeidsmisstanden niet gaat voorkomen in Nederland, gezien het hoge aantal misstanden dat plaatsvindt onder malafide ondernemingen in deze sector. Deze leden betreuren echter dat het kabinet voornemens is om dus ook alle bonafide intermediairs en uitzendondernemingen uit te sluiten van de definitie. Het uitsluiten van deze branche beperkt de werking van de EU Talent Pool, omdat bedrijven die voordien afhankelijk waren van intermediairs of

uitzendondernemingen dat bij het gebruik van deze pool ook zullen blijven. Kan het kabinet reflecteren op de effecten van het uitsluiten van de uitzendbranche voor de werking van de EU Talent Pool? In hoeverre verhoudt dit zich ook met de Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten die is voorgesteld om malafide praktijken in de uitzendsector tegen te gaan? Straalt het kabinet hier eigenlijk mee uit dat hij geen vertrouwen heeft in zijn eigen wetsvoorstel om met deze nieuwe wet de problemen aan te pakken? Waarom is een aanvullende uitsluiting van een sector dan toch nodig?

De leden van de VVD-fractie constateren dat de Europese Commissie spreekt van een globale strijd om talent. Deze leden zijn bezorgd dat midden- en kleinbedrijf (mkb-) ondernemingen niet de middelen hebben om te concurreren in een dergelijke globale strijd en daar mogelijk onder zullen lijden. Hoe weegt het kabinet deze zorgen? Kan het kabinet reflecteren op het volume van gebruik van de EU Talent Pool door mkb-bedrijven? Kan het kabinet beoordelen of de Talent Pool voldoende toegankelijk is voor het mkb?

De leden van de VVD-fractie constateren dat verschillende EU-landen kampen met grote (jeugd)werkloosheid. Deze leden vragen of het kabinet zich inzet om de Talent Pool écht als sluitstuk van de Europese arbeidsmarkt te laten functioneren en daarbij de huidige middelen zoals European Employment Services (EURES) optimaal benut. De leden zijn benieuwd of het kabinet inzicht heeft in of EU-arbeidsmigranten vaker terugkeren naar hun herkomstland dan niet-EU arbeidsmigranten.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe het kabinet de oprichting van een Talent Pool weegt ten opzichte van het belang voor sectoren die afhankelijk zijn van arbeidsmigranten die deze afhankelijkheid door middel van innovatie af kunnen bouwen. De leden vragen of het extra faciliteren van arbeidsmigratie investeringen in innovatie kan remmen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Geannoteerde Agenda van de formele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 20 juni. Deze leden hebben enkele vragen over de inzet van het kabinet gedurende deze Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid.

De leden van de NSC-fractie onderschrijven de tekorten die er zijn op de arbeidsmarkt en dat de EU Talent Pool een instrument kan zijn om deze tekorten aan te pakken. Deze leden waarderen het oog dat het kabinet heeft voor het voorkomen van mistanden op de arbeidsmarkt en uitbuiting van arbeidsmigranten. Tegelijkertijd geeft het kabinet aan dat het wel mogelijk blijft voor derdelanders die via het online portaal worden gerekruteerd na werving op grond van het vrij verkeer van diensten onmiddellijk kunnen worden gedetacheerd naar een andere lidstaat, omdat oneigenlijke detachering van derdelanders niet is

uitgesloten in de compromistekst. Het kabinet geeft aan dat er aan belangrijke onderdelen van de Nederlandse inzet niet (voldoende) is tegemoetgekomen en dat het nog geen definitieve positie heeft bepaald. De leden van de NSC-fractie vragen daarom waarom het kabinet voornemens is om zich te onthouden van stemming en niet tegen te stemmen. Wat deze leden betreft stemt het kabinet tegen zolang het voorkomen van ongewenste detachering en uitzendconstructies, en misbruik van A1-verklaringen, niet kan worden gewaarborgd.

De leden van de NSC-fractie vragen hoeveel derdelanders er, volgens de verwachting van het kabinet, gebruik gaan maken van de EU Talent Pool om naar Nederland te komen. Welke invloed gaat deze groep hebben op de huizenmarkt (conform het rapport van de commissie Roemer)?

De leden van de NSC-fractie vragen, indien er toch besloten wordt om te onthouden van stemming, hoe het kabinet ervoor gaat zorgen dat er niet toch via de EU Talent Pool derdelanders via detachering en uitzendconstructies naar Nederland komen en Nederland (zoals vaker) geconfronteerd wordt met EU-wetgeving waarbij Nederland geen autonome beslissingsvrijheid heeft om nationale belangen veilig te stellen.

Het doel van de EU Talent Pool is om het oplossen van de tekorten op de arbeidsmarkt bij knelpuntberoepen te vergemakkelijken. Bij deze leden bestaat de zorg dat via het platform ook derdelanders kunnen worden geworven voor beroepen die niet van essentieel belang zijn voor Nederland. De leden onderschrijven het standpunt van het kabinet dat er oog moet zijn voor de effecten van arbeidsmigranten op beleidsterreinen zoals huisvesting, zorg, onderwijs, openbare orde en veiligheid en op de druk op sociale voorzieningen. Daarom vragen zij welke waarborgen er zijn om te voorkomen dat er via de EU Talent Pool door werkgevers geworven wordt onder laagproductieve arbeidsmigranten die in Nederland niet door de arbeidsmarkttoets zouden komen, en die bijgevolg zwaarder zouden kunnen drukken op sociale voorzieningen. Zij vragen ook hoe de lijst van knelpuntberoepen vorm zou krijgen in Nederland.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de stukken ten behoeve van de Formele Raad van 20 juni. Deze leden hebben wel nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie zijn teleurgesteld door de afwachtende houding van het kabinet ten aanzien van de EU Talent Pool. Het kabinet beschrijft arbeidsmigratie van buiten de EU als sluitstuk. Deze leden hebben begrip voor deze lijn, maar vinden de afwachtende houding die hieraan verbonden wordt onbegrijpelijk. De arbeidsmarkt is extreem krap en door de vergrijzing zal dit alleen maar erger worden. Het is dus niet de vraag óf deze vorm van arbeidsmigratie nodig is, maar in welke

mate en hoe. Kiezen voor afwachten zorgt ervoor dat we als Nederland beperkte invloed hebben op de vormgeving en ook mogelijk straks achteraan de rij staan waardoor we achter het net vissen. Terwijl het niet vervullen van cruciale banen een grote invloed heeft op bijvoorbeeld onze welvaart, de klimaattransitie, voldoende woningen en goede zorg. De leden zijn benieuwd of de minister deze zorgen deelt.

Ook vanuit het perspectief van herkomstlanden is bekend dat de EU Talent Pool van grote waarde kan zijn. Van de herkomstlanden is namelijk bekend dat zij eigenlijk maar één ding willen in ruil voor terugkeerafspraken: veilige en legale migratieroutes, bijvoorbeeld om tijdelijk in Europa te werken of studeren. Dat is niet alleen verstandig om die afspraken te kunnen maken, maar ook omdat het de enige manier is om te voorkomen dat mensen op een gammel bootje stappen. Want zolang het niet legaal kan, zullen mensen altijd andere routes zoeken én vinden. De EU Talent Pool creëert precies de veilige migratieroutes die nodig zijn om stappen te zetten op het migratiedossier. De leden zijn benieuwd of de minister deze mening deelt.

Tot slot zijn de leden van de D66-fractie benieuwd of de minister kan schetsen welke landen positief aankijken tegen de EU Talent Pool en welke argumenten zij hiervoor aandragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van de Geannoteerde Agenda. Deze leden hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de SGP-fractie hebben vragen bij de mogelijke oprichting van de EU Talent Pool, aangezien zij vinden dat de inzet rond arbeidsmigratie zoveel mogelijk moet worden bepaald door de lidstaten zelf. Hoe ziet het kabinet dit voorstel in het licht van de nationale bevoegdheid? Waarom zou een dergelijke EU Talent Pool noodzakelijk zijn, aangezien er op dit moment nog voldoende (potentiële) arbeidskrachten langs de kant staan en arbeidsmigratie van buiten de EU wordt gezien als sluitstuk? Welke problemen doen zich voor als de EU Talent Pool er niet komt? Zijn ook alternatieven overwogen, welke?

De leden van de SGP-fractie vragen naar het verloop van het debat over deze verordening in de Raadswerkgroep in de afgelopen maanden. Kan de minister daar inzicht in geven? Hoe heeft het speelveld zich ontwikkeld? Met welke argumenten kwamen andere lidstaten om hun steun of twijfel over het voorstel uit te spreken? Hoe lag de verhouding tussen lidstaten die relatief positief dan wel gereserveerd of negatief stonden tegenover het voorstel?

De leden van de SGP-fractie lezen dat het kabinet voornemens is zich te onthouden van de stemming op de algemene oriëntatie ten aanzien van de EU Talent Pool, mocht dat worden bereikt. Aan belangrijke onderdelen van de Nederlandse inzet is niet (voldoende)

tegemoetgekomen. Waarom wil het kabinet zich onthouden in plaats van tegen te stemmen? Wat moet er gebeuren wil het kabinet tegen het voorstel stemmen?

De leden van de SGP-fractie lezen dat het kabinet aanvankelijk vragen had bij het voorstel gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid buiten arbeid, maar lijkt inmiddels te kunnen instemmen. Hoe heeft het standpunt van de Nederlandse regering zich ontwikkeld in de achterliggende periode, en wat heeft de Nederlandse regering binnengehaald? Kan de minister aangeven wat de laatste stand is op dit dossier? Zijn de bezwaren van onder meer Duitsland en Italië in de ambtelijke gremia onder de Raad besproken? Kan aan deze bezwaren tegemoet worden gekomen?

II Antwoord/Reactie van de minister